

Làng nói phét “gia truyền”

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m

Thứ Năm, 24 Tháng 3 Năm 2011 08:21

Hoà Làng nói phét có ca ... D&#ng S&#n nói phét b&#ng ba Hoà Làng"

Th&#ng nghe ng&#i ta nói ho&#c vi&#t trên bi&#n hi&#u:
ch&#a b&#nh gia truy&#n, ph&# gia truy&#n, bánh cu&#n gia
truy&#n, cùng l&#m là t&#m qu&#t gia truy&#n, ch&# nói phét
gia truy&#n thì th&#c ch&#a bao gi&# “đích m&#c s&# th&#”.
V&#y mà &# xã An D&#ng, huy&#n Tân Yên, B&#c Giang l&#i có
m&#t ngôi làng có cái "ngh&#" l&# lòng này, b&#ng ch&#ng là
nó đã đi h&#n vào... ca dao...

D&#ng S&#n h&#i quán, n&#i ng&#i i làng D&#ng S&#n t&# h&#p thi “nói khoác” .

Đ&#n làng đ&#ng cao th&#

Nh&#ng con đ&#ng liên huy&#n, liên thôn &# Tân Yên đ&#n
tôi vào D&#ng S&#n (tên ngôi làng tr&# danh nêu trên) lúc
nào không hay. Th&#t ti&#c, cái c&#ng làng D&#ng S&#n đã b&#
phá khá lâu, t&#t c&# đ&#u tích ch&# còn l&#i trong s&#
sách. Nh&#ng v&#n còn may vì đ&#ng nh&# kh&# năng nói khoác

Làng nói phét “gia truyền”

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m

Thứ Năm, 24 Tháng 3 Năm 2011 08:21

---

thì con cháu D&#äng S&#än v&#än còn "k&#ä th&#äa" đ&#äc ông cha.
G&#äp m&#ät lão nông đang đang đi chăn bò, tôi đánh b&#äo
h&#äi m&#ät câu:

- Bác &#äi, đây có ph&#äi là làng "nói khoác" D&#äng S&#än không
&#ä ?

Lão nông này ch&#ät đ&#äng ph&#ät l&#äi, nhìn tôi ch&#äm ch&#äm
r&#äi nói gi&#äng nghiêm ngh&#ä :

- Đúng là D&#äng S&#än r&#äi, nh&#äng ai b&#äo các chú D&#äng S&#än
nói khoác?

Tôi nhanh nh&#äu:

- Dân gian ch&#ä l&#äu truy&#än câu ca:

Hoà Làng nói phét có ca

D&#äng S&#än nói phét b&#äng ba Hoà Làng"

là gì ?

Cùng đi chung con đ&#äng ra đ&#äng m&#äi ngày, dân Hoà Làng
khoe nói khoác gi&#äi, dân D&#äng S&#än b&#äo: "Chúng tôi nói
khoác còn gi&#äi b&#äng ba". Th&#ä m&#äi có chuy&#än ng&#ä i cháu
&#ä Hoà Làng khoe v&#äi ông ngo&#äi &#ä D&#äng S&#än r&#äng: "Nhà
cháu có c&#ä s&#än bò qua sân vào th&#äm nhà, b&#ä cháu đào
lên xây đ&#äc tám thúng". Ông c&#äi b&#äo: "Th&#äm vào đâu,
s&#än nhà ông, c&#äu mây v&#äa đào lên có c&#ä ch&#äy qua
đ&#äng tàu, ch&#äy qua bãi tha ma, c&#äm xu&#äng ao bùn, xây
đ&#äc hai m&#äi b&#än thúng". Đúng là v&#äa g&#äp... ba l&#än.
Lão nông gi&#äy n&#äy r&#äi đ&#äng h&#äng gi&#äng tuyên b&#ä :

- Đó là ng&#äi Hoà Làng "vu" cho D&#äng S&#än nh&#ä th&#ä đ&#äy.
Chú không bi&#ät, tr&#äc đây cũng có ng&#äi vào làng nói
câu chú v&#äa nói, không may đ&#än tại các b&#äc tr&#äng lão,
các v&#äy đã l&#äng lên đòi b&#ät gi&#ä, đám thanh niên
làng còn do&#ä đánh. May mà ông n&#ä tr&#än đi đ&#äc. Các
chú th&#äa h&#äi đ&#än đây mu&#än b&#ä "oánh" à?

Gi&#äng c&#äa ông lão nghiêm ngh&#ä, m&#ät t&#änh b&#ä, khi&#än tôi
cũng th&#äy gai gai s&#äng l&#äng. B&#ät giác nhìn sang bên
đ&#äng, th&#äy m&#äy cô gái đ&#äng g&#än đó t&#äm t&#äm c&#äi
tôi m&#äi hi&#äu ra. "Ăn qu&#ä l&#äm r&#äi, đúng là dân D&#äng
S&#än chính hi&#äu đây r&#äi", tôi t&#änh. H&#äi ra m&#äi bi&#ät

tôi v&a đ&ng "cao th&" Ba Duy, m&t ng& i hải h&c và nói khoác có ti&ng & làng.

Men theo con đ&ng bê tông, chúng tôi vào thôn Húng, n&i đ&c cho là có nhi&u ng& i "nói khoác cao tay". Ngay đ&u thôn là m&t hàng cây bàng c& th&, bên kia là ngôi nhà làm theo ki&n trúc c& có ghi tên "D&ng S&n H&i quán".

D& i nh&ng tán cây c& th& đ&u thôn là quán máy xát gạo c&a ông Nguyễn Văn L&c. Tr&a đ&n, bà con trong thôn th&ng tìm ra n&i đây u&ng trà, tán chuy&n v&i nhau. Có th& nói ít n&i đầu l&i gi& đ&c nh&ng nét c& x&a nh& & n&i này. Chính ng&, đang ng& i ngh& đ& i nh&ng g&c cây bàng r&p bóng, th&y bác nông dân vác cái cào năm đ&ng đi qua, tôi h&i:

- Bác đi làm đ&ng c& tr&a th& này & ?

Ng& i đàn ông này tr& l&i ngay:

- Sáng nay đi câu cá. M&t con cá rô d&ng l&i. Nó qu&y ghê quá. Gi&ng co nhau mà đuôi cá phá nát m&t sào m&. Tôi ph&i v& l&y cái cào năm đ&ng này ra đ& h& nó. Nh&t đ&nh có b&a chi&u khao c& làng.

Ông L&c cho tôi bi&t ng& i đàn ông đó có tên Nguyễn Văn T&n, cũng là ng& i thôn Húng. Ông L&c b&o, nh&ng chuy&n nh&t nh&nh đ&c đ&ng ki&u nh& c&a ông T&n nói v&a r&i là chuy&n th&ng ngày, th&ng kê không h&t đ&c.

D&ng S&n h&i quán, n&i ng& i làng D&ng S&n t& h&p thì “nói khoác” .

Nói khoác đ&n m&c “ngh& nhân”

Làng S&n D&ng tr&c đây còn có tên là K& N&o, v&n là m&t ngôi làng lâu đ&i có truy&n th&ng h&c hành khoa b&ng. “Ng& i làng tôi nói khoác không ph&i là đi l&a đ&o thiên h&. Nói khoác cho vui, cho ng& i ta quên đi m&t nh&c trong lao đ&ng. Nói ng& i S&n D&ng có tài nói khoác, ai m&i l&n đ&u nghe v&y đ&u ác c&m, nh&ng có đ&n làng chúng tôi m&t l&n m&i th&y & đây là nh&ng con ng& i hải h&c”, ông L&ng Ng&c Lâm & thôn C& nói. Ông Lâm là m&t cao niên trong làng, nh&ng chuy&n hải h&c & D&ng S&n ông đ&u thu&c nh& cháo ch&y.

Ch& tay v& phía "D&ng S&n H&i quán", ông Lâm cho bi&t:
"Đó là nhà đ&ng&i x&a bình v&n, tr& tài nói khoác.
Lúc m&i l&n, tôi th&y căn nhà này c& kính và đ&p
l&m. Chi&n tranh qua đi, bây gi& xây l&i ch& đ& làm di
> tích, ch& không th& tái hi&n l&i nguyên v&n ki&n trúc
x&a đ& c". Theo ông Lâm, n&i danh v& tài nói khoác nh&t
làng là c& C& Tam. C& nói v&a hay, v&a có duyên, m&i
câu chuy&n đ&u mang tính hài h&c. Theo ông Lâm, c& C&
k& chuy&n mà m&t c& t&nh b&, dù không có văn b&ng
ch&ng ch& nào công nh&n, nh&ng c& đ& c dân tôi phong
làm "ngh& nhân" nói khoác hay "tr&ng b&".

Chuy&n c&a c& C& Tam đã thành giai tho&i & D&ng S&n.
M&t tr&a hề, ng&i v&i m&y ng&i trong thôn, c& C& Tam
mu&n khoe tài mình thính m&i k& r&ng: "Th&i đánh M&,
b&n phi công nó ném bom ta nên cho máy bay bay th&p l&m. Có
l&n tôi đang đi làm đ&ng, tàu bay M& bay qua đ&nh đ&u,
tôi còn nghe b&n phi công nó nói chuy&n r&m r&m v&i
nhau". R&i c& khoe tài sẵn b&n: "Tôi vác cung đi săn. B&n
m&t phát tên trúng b&ng con h&u cái, trúng d&i con h&u
đ&c, trúng &c con h&u con. Ba con ch&t co tròn m&t
đ&ng". M&i nghe chuy&n đã th&y c& nói khoác, nh&ng
ng&m l&i cũng có lý b&i con h&u có mang, thai c&a h&u
th&ng là m&t đ&c m&t cái, n&m gi& đ&u đuôi và
còn trong b&ng nên "co tròn m&t đ&ng" là đúng r&i.

Phân tài cao th&p

T& xa x&a đã có s& so sánh gi&a 2 làng nói khoác n&i
ti&ng & B&c Giang là D&ng S&n và Hoà Làng. 2 ngôi làng
này cách nhau vài qu& đ&i, cùng thu&c huy&n Tân Yên.
Ng&i dân làng nào cũng cho r&ng ng&i làng mình có tài
nói phét gi&i h&n c&. &y th& m&i có nh&ng câu chuy&n
tranh tài nói phét gi&a D&ng S&n và Hoà Làng. Nh& chuy&n
ng&i D&ng S&n và Hoà Làng khoe v& mình da tr&ng.
Ng&i Hoà Làng nói:

- Da v& mình th&t tr&ng kh&ng tr&ng khi&p, tr&ng t&
chân lên đ&n c&. Cô &y mà x&n qu&n lên thì thôi, ai
mu&n g&i là đùi cũng đ&c, ai mu&n g&i là khúc s&n
bóc v& cũng đ&c...

Ng&i D&ng S&n b&u môi nói:

- Th& đầu đã tr&ng b&ng v& t&. T& nh&, h&i máy bay M& còn đánh phá kh&p n&i, hôm &y v& mình đi ăn c&&i, cô &y đi n chi&c áo p&lin Nh&t tr&ng, m&i nguyên. Đang đi gi&a cánh đ&ng thì nghe ti&ng máy bay, cô ta đang trên đ&ng ch&y t&i b& m&&ng đ& n&p thì nh&ng ng&&i & d&&i m&&ng đã kêu lên: C&i ngay cái áo ra, không máy bay nó trông th&y m&t. Nghe v&y cô &y v&a ch&y v&a c&i áo. Nh&ng v&a c&i áo xong m&i ng&&i & n đ&&i lòng m&&ng l&i gào to h&n: M&c áo vào, m&c ngay áo vào, không nó b&n ch&t c& đ&m bây gi&! C&u th&y không, da v& t& tr&ng đ&n th& kia mà!

R&i D&&ng S&n mà d& âm c&a nh&ng câu chuy&n phóng đ&i c&a ng&&i dân n&i đây khi&n chúng tôi không nh&n đ&&c c&&i. Nói kho&c & D&&ng S&n là kho tàng quý c&a văn hoá vùng Kinh B&c, n&i nh&ng ng&&i nông dân còn nghèo, lam lũ nh&ng s&ng m&c m&c lam lũ và l&c quan yêu đ&i.

B&c Giang "vô đ&ch" làng c&&i

B&c Giang là t&nh có nhi&u làng c&&i nh&t c& n&&c, trong s& 14 làng c&&i x& B&c, thì B&c Giang có t&i 8 làng. Các làng c&&i & đây đã t&n t&i qua nhi&u th& k&. & nh&ng vùng nông thôn, cu&c s&ng lao đ&ng quanh năm v&t v&, vì v&y đã hình thành nên m&t "môn ngh& thu&t" làm c&&i đ& xua đi nh&ng m&t nh&c, kh&n khó, trong nh&ng mùa v& v&t v&.

Trong 8 làng c&&i truy&n th&ng & B&c Giang thì 3 làng dùng ngh& thu&t khoa tr&&ng, dân g&i là "nói kho&c" hay "nói phét", đó là các làng: Hòa Làng, D&&ng S&n (huy&n Tân Yên); Tiên L&c (huy&n L&ng Giang). Hai làng dùng ngh& thu&t châm bi&m "nói t&c", đó là Đông Loan và N&i Hoàng (huy&n Yên D&ng). M&t làng nói n&&c đôi (hi&u theo cách nào cũng đ&&c), dân gian g&i là "nói ngang", đó là làng Ph&ng Pháp (t&c g&i là làng Cua). M&t làng nói ph& tr&&ng "nói khoe" là Cao Lô (t&c g&i là làng K& Ch&i). M&t làng nói bài bác "nói gi&u" là Kh& Lý (t&c g&i là K& Xe).